

รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ Model of care for pregnant women with diabetes in Kuchinarai Crown Prince Hospital.

(Received: August 13,2024 ; Revised: August 20,2024 ; Accepted: August 21,2024)

พรรณี โอสคลัง¹
Pannee Oskklang¹

บทคัดย่อ

การศึกษา รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคูณลักษณะและปัญหาของหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน และศึกษารูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนหลัง (Quasi Experiment by one group pre – post design) มีระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือน พฤษภาคม 2567 ถึง เดือนกรกฎาคม 2567 รวม 3 เดือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ จำนวน 46 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์คัดเข้า เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและเวชระเบียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Dependent t – test

ผลการศึกษา พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ก่อนการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง หลังการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด การเปรียบเทียบความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ดีวก่อนการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การดูแลหญิงตั้งครรภ์ โรคเบาหวาน ความรอบรู้ด้านสุขภาพ

Abstract

This study aimed to investigate care patterns for pregnant women with diabetes at Somdej Phra Yupparat Kuchinarai Hospital by examining their characteristics, problems, and the care model implemented. This was a quasi-experimental research with one-group pre-post design conducted from May to July 2024. The sample consisted of 46 pregnant women with diabetes at Somdej Phra Yupparat Kuchinarai Hospital, selected through purposive sampling. Data were collected from questionnaires and medical records and analyzed using content analysis, frequency, percentage, mean, standard deviation, and dependent t-test.

The results of the study found that the health literacy of pregnant women with gestational diabetes Somdej Phra Yupparat Kuchinarai Hospital Before the operation Overall and each aspect is at a moderate level after operation Overall and each aspect at the highest level Comparison of health literacy among pregnant women with gestational diabetes. Somdej Phra Yupparat Kuchinarai Hospital Before and after operation There was a statistical significant difference at the .05 level. After the implementation of the health literacy of pregnant women with gestational diabetes, Somdej Phra Yupparat Kuchinarai Hospital Better before operation

Keywords: pregnant women, diabetes, health literacy, care patterns

บทนำ

โรคเบาหวาน คือ โรคที่ร่างกายไม่สามารถนำน้ำตาลในเลือดไปใช้เป็นพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดจากความผิดปกติในกระบวนการ

เผาผลาญคาร์โบไฮเดรต ซึ่งอาจเกิดจากภาวะดื้ออินซูลิน (ภาวะที่เซลล์ในร่างกายไม่ตอบสนองต่อฮอร์โมนอินซูลิน) หรือขาดพรวงอินซูลิน (ภาวะที่ร่างกายผลิตอินซูลินได้ไม่เพียงพอ) ส่งผลให้ระดับ

¹ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์

น้ำตาลในเลือดสูงกว่าปกติ และก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ตามมา อุบัติการณ์ของโรคเบาหวานในหญิงตั้งครรภ์เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยข้อมูลจากสมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. 2560 ระบุว่า มีผู้หญิงตั้งครรภ์เป็นเบาหวานประมาณร้อยละ 1-7 ของทั้งหมด ขณะที่ข้อมูลจากสมาพันธ์เบาหวานนานาชาติในปี 2015 พบว่า มีหญิงตั้งครรภ์ทั่วโลกกว่า 20.9 ล้านคน ที่มีภาวะน้ำตาลในเลือดสูง โดยส่วนใหญ่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ (ประมาณร้อยละ 85) และส่วนน้อยเป็นเบาหวานชนิดอื่นที่เกิดขึ้นก่อนการตั้งครรภ์ สำหรับประเทศไทย พบว่าอัตราการเกิดโรคเบาหวานในหญิงตั้งครรภ์อยู่ที่ประมาณร้อยละ 5-14¹

ความเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนระหว่างการตั้งครรภ์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับระดับน้ำตาลในเลือด ระดับน้ำตาลในเลือดที่สูงอาจทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพได้มากมายหลายอย่างระหว่างการตั้งครรภ์และหลังการตั้งครรภ์ ยกตัวอย่างเช่น ช่วงแรกของการตั้งครรภ์ ระดับน้ำตาลในเลือดที่สูงอาจทำให้ทั้งบุตรและทารกมีความเสี่ยงที่จะมีความผิดปกติตั้งแต่กำเนิด เช่น โรคหัวใจ โดยความเสี่ยงจะสูงที่สุดเมื่อระดับน้ำตาลสะสมสูงกว่า 7 % หรือระดับน้ำตาลในเลือดโดยเฉลี่ยมากกว่า 140 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร ระหว่างการตั้งครรภ์ ระดับน้ำตาลในเลือดที่สูงในระยนี้จะทำให้ทารกมีขนาดตัวที่ใหญ่ คลอดลำบาก ทารกที่ตัวใหญ่คือทารกที่มีน้ำหนักมากกว่า 4 กิโลกรัมและร่างกายของแม่อาจได้รับบาดเจ็บเมื่อคลอดตามธรรมชาติ แม่ยังมีความเสี่ยงต่อภาวะครรภ์เป็นพิษ ความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ และภาวะครรภ์แฝดน้ำเพิ่มมากขึ้น ช่วงท้ายของการตั้งครรภ์ ระดับน้ำตาลในเลือดที่สูงอาจทำให้คลอดก่อนกำหนด (ทารกถือกำเนิดออกมาก่อนที่จะมีอายุครบ 37 สัปดาห์) ภาวะตายคลอด และทำให้ทารกมีปัญหาสุขภาพ เช่น ระดับน้ำตาลในเลือดต่ำ ชักหลังคลอด หายใจเร็ว ดังนั้นการควบคุมระดับ

น้ำตาลในเลือดจึงเป็นสิ่งสำคัญของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นโรคเบาหวาน¹

สตรีตั้งครรภ์ที่ป่วยเป็นเบาหวานต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดเป็นสิ่งสำคัญมากเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น การดูแลและการจัดการที่เหมาะสม ซึ่งได้แก่ การตรวจสอบสุขภาพเป็นประจำ พบแพทย์ตามนัดเพื่อประเมินสุขภาพของแม่และทารก รวมถึงการตรวจระดับน้ำตาลในเลือดอย่างสม่ำเสมอ การรับประทานอาหารที่เหมาะสม ควรรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และหลีกเลี่ยงอาหารที่มีน้ำตาลสูง การออกกำลังกาย การออกกำลังกายเบา ๆ เช่น การเดิน สามารถช่วยควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ แต่ควรปรึกษาแพทย์ก่อนเริ่มการออกกำลังกาย การใช้ยาในบางกรณีอาจจำเป็นต้องใช้ยาเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด แพทย์จะเป็นผู้กำหนดชนิดและปริมาณของยา ซึ่งการดูแลที่เหมาะสม และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จะช่วยควบคุมระดับน้ำตาลในกระแสเลือดได้ ส่งผลให้การตั้งครรภ์ดำเนินไปตามปกติ ลดภาวะแทรกซ้อนและลดการความเจ็บป่วยของทารก อัตราตายปริกำเนิดได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธารัตน์ ชูรส และคณะ² ซึ่งพบว่า สตรีตั้งครรภ์สามารถป้องกันหรือลดผลกระทบเหล่านี้ได้โดยการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดให้อยู่ในเกณฑ์ปกติหรือใกล้เคียง ทั้งนี้การที่สตรีตั้งครรภ์จะสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้นั้นจะต้องมีพฤติกรรมการดูแลตนเองอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการดูแลตนเอง เช่น การรับรู้เกี่ยวกับเบาหวานและความรุนแรงของเบาหวานขณะตั้งครรภ์ การเข้าถึงบริการการมีปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัว และบุคลากรในหน่วยบริการ

ความรู้รอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน สามารถจัดการตนเองด้านสุขภาพได้ (Self-management) การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ เป็นการให้ความรู้และสร้างทักษะเพื่อการดูแลโรคเบาหวานด้วยตนเอง โดยกระตุ้นให้เกิดความรู้ ทักษะ และ

ความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วย โดยมุ่งให้ผู้ป่วยสามารถจัดการสุขภาพของตนเอง และวางแผนในการใช้บริการสุขภาพ ทั้งในประเด็นวัฒนธรรม ความคิดรวบยอด การฟัง การพูด การอ่านฉลากยา และโภชนาการ การปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ การทำความเข้าใจการนัดหมาย ข้อมูลสุขภาพศึกษา ตลอดจนการยินยอมรักษา³

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ มีอุบัติการณ์ตั้งครรภ์ที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน ในปี 2563 – 2566 จำนวน 92 ราย เมื่อทำการวิเคราะห์สภาพปัญหา พบว่า ปัญหาที่พบบ่อยส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาด้านโภชนาการ หญิงตั้งครรภ์ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเบาหวาน และการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การนัดเจาะเลือดหาค่าน้ำตาลและพบแพทย์ตามนัด ขาดแนวทางการติดต่อประสานพื้นที่ และการติดตามเยี่ยมบ้าน อายุครรภ์ 32 สัปดาห์ขึ้นไป เน้นการนับลูกดิ้น และการตรวจสุขภาพทารกในครรภ์ (NST) ทุกนัดจนครบกำหนดคลอด มีหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ต้องรับยาแบบฉีดอินซูลินและยาอิน จำนวน 22 ราย การนัด Admit เพื่อปรับการให้ insulin และส่งปรึกษาแพทย์ และโภชนาการ และการจ่ายเครื่องและสอนวิธีการเจาะเลือดหาค่าน้ำตาลปลายนิ้วแก่หญิงตั้งครรภ์⁴

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ เพื่อเป็นการให้ความรู้และสร้างทักษะเพื่อการดูแลโรคเบาหวานด้วยตนเอง โดยกระตุ้นให้เกิดความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดูแลตนเองของผู้ป่วย ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และบริบทของผู้ป่วย ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะและปัญหาของหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์

3. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนหลัง (Quasi Experiment by one group pre – post design) มีระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือน พฤษภาคม 2567 ถึง เดือนกรกฎาคม 2567 รวม 3 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ จำนวน 46 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์คัดเข้าดังต่อไปนี้

1. มีข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้ มีประวัติครอบครัวเป็นเบาหวาน อ้วนตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์ ระดับน้ำตาลในเลือดที่วัดก่อนกินอาหารเช้าสูง คลอเลส-เตอรอลในเลือดสูง มีประวัติเป็นเบาหวานระหว่างตั้งครรภ์มาก่อน คุณแม่ตั้งครรภ์ที่มีอายุมากตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป
2. สามารถเข้าร่วมได้ตลอดโครงการ
3. ยินดีสมัครใจเข้าร่วมโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ โดยมีกิจกรรมของรูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ได้แก่ การรับฟังบรรยายอันตรายต่อหญิงตั้งครรภ์ และความเสี่ยงต่อภาวะเบาหวาน และการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติหากมีอาการ
เบาหวานขณะตั้งครรภ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ได้แก่

2.1 เวชระเบียน

2.2 แบบวัดความรู้ด้านสุขภาพของหญิง
ตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาล
สมเด็จพระยุพราชกุสินารายณ์ เป็นแบบ Rating
scale 5 ระดับ มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ
ของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ อยู่
ระดับมากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน

มาก หมายถึง ความรอบรู้ด้านสุขภาพของ
หญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ เท่ากับ 4
คะแนน

ปานกลาง หมายถึง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ
ของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ อยู่
ระดับปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน

น้อย หมายถึง ความรอบรู้ด้านสุขภาพของ
หญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ อยู่ระดับ
น้อย เท่ากับ 2 คะแนน

น้อยที่สุด หมายถึง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ
ของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ อยู่
ระดับน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

มีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย แปลผล

4.21 – 5.00 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพมาก
ที่สุด

3.41 – 4.20 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพมาก

2.61 – 3.40 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพปาน
กลาง

1.81 – 2.60 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพน้อย

1.00 - 1.80 มีความรอบรู้ด้านสุขภาพน้อย
ที่สุด

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตรวจสอบเพื่อ
ทดสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่

ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและ
แก้ไข 3 ท่าน (IOC) แล้วปรับแก้ ข้อที่ใช้คำผิดและข้อ
ที่ไม่เหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อให้
ได้แบบสอบถามที่มีเนื้อหาและข้อความที่ชัดเจน นำ
แบบสอบถามที่สร้างเสร็จและแก้ไขความถูกต้องจาก
ผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองคุณภาพของเครื่องมือ
(Try Out) โดยการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่
ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความ
เข้าใจในการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไป
วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้
ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach
method) ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ.897

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การศึกษา รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่
ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระ
ยุพราชกุสินารายณ์ ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะและปัญหา
ของหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน

1.2 กำหนดกิจกรรมรูปแบบการดูแลหญิง
ตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาล
สมเด็จพระยุพราชกุสินารายณ์

1.3 การดำเนินการรูปแบบการดูแลหญิง
ตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาล
สมเด็จพระยุพราชกุสินารายณ์

1.4 สรุปผลการดำเนินงานรูปแบบการ
ดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานใน
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุสินารายณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติในการ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาวะสุขภาพ
ของหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานใน
โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุสินารายณ์ ก่อนและ
หลังดำเนินการ สถิติอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ Dependent t – test ในการเปรียบเทียบ
สภาวะสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วย
โรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุ
สินารายณ์ ก่อนและหลังดำเนินการ

จริยธรรมงานวิจัย

ได้รับการรับรองจริยธรรมงานวิจัยจาก คณะกรรมการจริยธรรมงานวิจัยสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เลขที่ REC.KLS 118/2567

ผลการวิจัย

1. ปัญหาของหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ได้แก่ ปัญหาโภชนาการ การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเบาหวาน และการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ นิตเจาะเลือดหาค่าน้ำตาลและพบแพทย์ตามนัด ขาดการประสานพื้นที่และการติดตามเยี่ยมบ้าน อายุครรภ์ 32 สัปดาห์ขึ้นไปเน้นการนับลูกดิ้น และการตรวจสุขภาพทารกในครรภ์ (NST) ทุกนัดจนครบกำหนดคลอด มีหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ต้องรับยาแบบฉีดและยากินจำนวน 22 ราย การนัด Admit เพื่อปรับการให้ insulin และส่งปรึกษาแพทย์ และโภชนาการ การจ่ายเครื่องและสอนวิธีการเจาะเลือดหาค่าน้ำตาลปลายนิ้วแก่หญิงตั้งครรภ์

2. ความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ก่อนการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง หลังการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

3. รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ได้แก่ การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ การฝึกปฏิบัติและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ การกำหนดกิจกรรมในการดูแลสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์

4. การเปรียบเทียบความรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานความรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ดีวก่อนการดำเนินการ

5. ผลการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ จากการศึกษา รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ในหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ จำนวน 46 คน พบว่า ไม่มีภาวะแทรกซ้อนหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ (Dependent t – test)

ตัวแปร	ก่อน		หลัง		df	t	p-value	95%CI	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				lower	upper
อันตรายต่อหญิงตั้งครรภ์	2.95	0.50	4.40	0.36	45	-13.601	.000	-1.66222	-1.23343
อันตรายต่อทารกในครรภ์	3.00	0.22	4.43	0.18	45	-32.653	.000	-1.51944	-1.34288
ความเสี่ยงต่อภาวะเบาหวาน	2.96	0.44	4.46	0.21	45	-21.292	.000	-1.64529	-1.36092
การปฏิบัติหากมีอาการเบาหวานขณะตั้งครรภ์	3.03	0.30	4.47	0.17	45	-32.307	.000	-1.52808	-1.34873
รวม	2.98	0.19	4.44	0.11	45	-41.012	.000	-1.52659	-1.38366

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาของหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ได้แก่ ปัญหาโภชนาการ การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเบาหวาน และการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ นัคเจาะเลือดหาค่าน้ำตาลและพบแพทย์ตามนัด ขาดการประสานพื้นที่และการติดตามเยี่ยมบ้าน อายุครรภ์ 32 สัปดาห์ขึ้นไปเน้นการนับลูกดิ้น และการตรวจสุขภาพทารกในครรภ์ (NST) ทุกนัดจนครบกำหนดคลอด มีหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ ต้องรับยาแบบใช้ยาฉีดและยากิน จำนวน 22 ราย การนัด Admit เพื่อปรับการให้ insulin และส่งปรึกษาแพทย์ และโภชนาการ การจ่ายเครื่องและสอนวิธีการเจาะเลือดหาค่าน้ำตาลปลายนิ้วแก่หญิงตั้งครรภ์ และความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ก่อนการดำเนินการโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกันกับการศึกษาของ กนกอร ปัญญาโส และคณะ¹ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานในโรงพยาบาลรัฐบาล เขตภาคเหนือตอนบน ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อายุ ($r = .172, p < .05$) ระดับน้ำตาลในเลือด ($r = -.209, p < .05$) การจัดการตนเองด้านสุขภาพ ($r = .438, p < .01$) และการสนับสนุนทางสังคม ($r = .414, p < .01$) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำรูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ได้แก่ การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ การฝึกปฏิบัติและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ การกำหนดกิจกรรมในการดูแลสตรีที่

เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โดยอาศัยแนวคิด การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยเป็นเบาหวาน^{5,6,7} ส่งผลให้หลังการดำเนินการ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ก่อนและหลังการดำเนินการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่หลังการดำเนินงานความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ดีกว่าก่อนการดำเนินงาน และไม่มีภาวะแทรกซ้อนหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์^{8,9}

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ได้แก่ การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับ การฝึกปฏิบัติและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ การกำหนดกิจกรรมในการดูแลสตรีที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ สามารถทำให้ความรอบรู้ด้านสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ ดีขึ้นและไม่มีภาวะแทรกซ้อนหญิงตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวานขณะตั้งครรภ์ จึงควรส่งเสริมให้รูปแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ไปใช้ในโรงพยาบาล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแบบการดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานในโรงพยาบาล ในระยะยาว เพื่อนำสู่การดูแลหญิงตั้งครรภ์ที่ป่วยด้วยโรคเบาหวานที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กนกอร ปัญญาโส ศิริวรรณ แสงอินทร์ อุษา เชื้อหอม.(2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเบาหวานในโรงพยาบาลรัฐบาล เขตภาคเหนือตอนบน. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 28(3). 27-40

2. สุทธารัตน์ ชูรส, ปรีดาพรรณ กะสินัง, บุษกร แก้วเขียว.(2566). สตรีตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวาน: ปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการดูแลตนเอง. วารสารโรงพยาบาลสิงห์บุรี. 32(2). A1-A16
3. ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย. (2555). การตรวจคัดกรองเบาหวานในสตรีตั้งครรภ์. RCOG Clinical Practice Guideline Diabetes Mellitus Screening in Pregnancy, 29(2), 170-184.
4. นันทพร แสนศิริพันธ์. (2561). การพยาบาลสตรีที่มีภาวะแทรกซ้อนทางอายุรกรรม. ใน นันทพร แสนศิริพันธ์, และฉวี เบาทรวง (บรรณาธิการ), การพยาบาลและการผดุงครรภ์: สตรีที่มีภาวะแทรกซ้อน (พิมพ์ครั้งที่ 2, น. 71-83). เชียงใหม่: สมาร์ท โคตรตั้ง แอน เซอร์วิส.
5. ราชวิทยาลัยอายุรแพทย์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมาคมต่อมไร้ท่อแห่งประเทศไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.(2566). แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน 2566. กรุงเทพฯ: บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด
6. ปิยะภรณ์ ประสิทธิ์วัฒนเสรี. (2562). การพยาบาลสตรีที่มีภาวะแทรกซ้อนทางอายุรกรรม. ใน บังอรศุภวิจิตพัฒนา, และปิยะภรณ์ ประสิทธิ์วัฒนเสรี (บรรณาธิการ), การพยาบาลและการผดุงครรภ์: สตรีที่มีภาวะแทรกซ้อน (พิมพ์ครั้งที่ 1, น. 101-215). เชียงใหม่: สมาร์ท โคตรตั้ง แอน เซอร์วิส.
7. สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี [สบท.]. (2560). แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน 2560: Clinical practice guideline for diabetes 2017 (พิมพ์ครั้งที่ 3). ปทุมธานี: ร่มเย็นมีเดีย.
8. สุภาวดี เนติเมธี สุเนตร บุปผามาลา.(2565). การดูแลสตรีที่เป็นเบาหวานในขณะตั้งครรภ์. วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล. 28(1) 1-14
9. ประเสริฐ แสนแสง.(2565). การพยาบาลหญิงตั้งครรภ์อายุมากร่วมกับภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ :กรณีศึกษาเปรียบเทียบ 2 ราย. วารสารวิชาการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม. 6(12). 34-45